

Nevelés a tevékenységeken és tapasztalatszerzésen keresztül

Napsugár Óvoda-Sonnenschein Kindergarten
/Ágfalva, Fő u. 1./
Nevelési Programja

Szakértve: 2010

Felülvizsgálva, módosítva: 2013

Légy kicsiny a gyermekkel, éld magad bele a gondjaidra bízott gyermek gondolat és érzékvilágába.

Az ő örömük a te örömöd, az ő bánatuk, a te bánatod legyen. Minden ember, de különösen a gyermek iránt, kedves, barátságos légy, akár szegény, akár gazdag, akár szép, akár csúnya, akár tehetséges, akár gyenge tehetségű, akár jámbor, akár rossz természetű az a gyermek...

Példaképpül álljatok a gyermek előtt mindenben.

Azt az erényt, amelyet oly szép szavakkal ecseteltek, a gyermekek elsősorban bennetek keresik.

Tartalom

<p>1. Bevezető:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az óvoda jellemző adatai - gyermekkép, óvodakép 	3.o.
<p>2. Az óvodai nevelés célja és feladatai</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Cél <ul style="list-style-type: none"> 2.1.1. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében 2.2. Az óvodai nevelés feladatrendszere <ul style="list-style-type: none"> 2.2.1. Egészséges életmód alakítása 2.2.2. Érzelmi nevelés és szocializáció 2.2.3. Értelmi fejlesztés megvalósítása 	5.o.
<p>3. Az óvodai élet megszervezésének elvei</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1. Személyi feltételek 3.2. Tárgyi feltételek 3.3. Az óvodai élet megszervezése 3.4. Az óvoda kapcsolatai 	14.o.
<p>4. Az óvodai program tartalma és tevékenységformák</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1. Játék 4.2. Vers, mese 4.3. Ének, énekes játékok 4.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka 4.5. Mozgás 4.6. A külső világ tevékeny megismerése 4.7. Munkajellegű tevékenységek 4.8. Tanulás 4.9. Hagyományos ünnepeink 	18.o.
<p>5. Sajátos feladataink</p> <ul style="list-style-type: none"> 5.1. Nemzetiségi, etnikai feladatok 5.2. Néptánc 5.3. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése 	34.o.
<p>6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén</p>	38.o.
<p>7. Gyermekvédelem</p>	39.o.
<p>Mellékletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Eszközjegyzék 2. Legitimációs záradék 3. Felhasznált irodalom 	42.o.

I. BEVEZETŐ

Óvodánk programja átfogja a 3-6 éves korú gyermek nevelő-fejlesztő munkáját, amelyet az OAP irányelveinek figyelembevételével, illetve az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban levő nemzeti etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvének szem előtt tartásával készítettük el. Programunkban építettünk óvodánk eddigi gyakorlatára, jól bevált hagyományaira.

Figyelembe vesszük az óvodapedagógiai kutatások eredményeit.

A programunk sajátossága, hogy az óvodai nevelést a gyerekek sokoldalú tevékenykedtetésével, tapasztalat szerzésével gazdagítjuk.

A gyermek tevékenykedő lény. Cselekvései által szerez tapasztalatokat, ismereteket. Személyisége komplex tevékenységeken keresztül fejleszhető a leghatékonyabban.

Kiemelt feladataink:

- a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése a gyermeket megillető jogok, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

- nyelvi fejlesztés a kisebbségi kultúra közvetítésével.

Céljainkat, feladatainkat a kisebbségi környezettel, a szülői házzal együttműködve kívánjuk megoldani.

Az óvoda adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Napsugár Óvoda - Sonnenschein Kindergarten

OM azonosítója: 030457

Székhelye: 9423 Ágfalva, Fő u. 1.

Szakfeladat száma: 851011 óvodai ellátás

851012 sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása

851013 nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés

562913 óvodai intézményi étkeztetés

Az óvoda fenntartója:Ágfalva Község Önkormányzata

A fenntartó címe: 9423 Ágfalva, Soproni utca 3.

Az óvoda alapító okiratának száma: 125/1997. (X.9.) sz. Képviselő-testületi határozat

Óvodai csoportok száma: 4

Az intézmény alaptevékenysége: Az óvodai nevelés, melynek keretében az iskolai életmódra készíti fel a gyermeket. Az intézmény az óvodai ellátottak részére napközis ellátást biztosít.

Az intézmény feladata: Három éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb 7 éves korig gondoskodik a gyermek neveléséhez szükséges, teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek tartásáról. Az óvodai neveléshez kapcsolódik a német nemzetiségi kultúra megismerése és a nyelvápolás.

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Kovács Zsoltné

A programot írták: Pahr Mária, Cséryné Oláh Mária

Az óvodánk bemutatása

Az óvodánk kistelepülésen, Ágfalván található. Községünkben 1950. óta működik óvoda, 1961. óta a jelenlegi helyére költözött a Fő utca 1.számú épületbe. 2009/2010-es tanévtől az épület tetőtere beépítésre került. A megnövekedett gyermeklétszám egy új gyermekcsoport indítását tette szükségessé. 1974. óta mint német nemzetiségi óvoda működik.

Személyi feltételek:

8 óvodapedagógus, 4 dajka

A személyi feltételek adottak a programunk eredményes megvalósításához.

Az óvodánkban folyó nevelőmunka eredményes, magas színvonalú, amelynek alapja a gyerekszerető és jó szakmai felkészültséggel bíró óvodapedagógus. Szakmai felkészültségünk bővítése érdekében továbbképzéseken, tanfolyamokon veszünk részt.

A német nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelésében résztvevő pedagógusok feladata, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Eredményes munkánkban legfontosabb segítőkink az óvodában dolgozó négy dajka, mindegyikük szakképzettséggel rendelkezik.

Tárgyi feltételek:

A program megvalósításához adottak, illetve folyamatosan bővítjük, amennyire a költségvetésben meghatározott keretből lehetséges. Ebben segít minket az óvoda javára létrehozott alapítványunk /Lachen Stiftung/ is.

A játszóudvarunk sokféle, szabad levegőn eltöltendő tevékenység feltételeit nyújtja. Lehetőség van a kinti fedett részen pihenni, étkezni. Változatos játszóhelyek /babaház, homokozó, focipálya, mászóakák, hinták stb./ biztosítják a gazdag udvari foglalatosságokat. A mozgásfejlesztő játékok / labdák, kerti szerszámok, stb./ megfelelnek a gyerekek igényeinek, növelik játékkedvüket. Fásításokkal igyekeztünk árnyékos helyeket is kialakítani.

Az óvoda helyiségei: csoportszobák, öltöző, mosdók, melegítőkonyha, szertár, felnőtt öltöző, iroda, stb.

A csoportszobákhoz tartozó öltöző a gyerekek kényelmes öltözését, vetkőzését szolgálja. Mindegyik gyerek részére megfelelő, jellel ellátott tároló hely áll rendelkezésre.

A mosdók, WC-k szerelvényei a gyerekek méreteihez igazodnak. Itt szintén jellel ellátott fogmosó készlet, törölköző, és fésűtartók találhatóak.

A csoportszobák berendezési tárgyai gyerekleptékűek, esztétikusak. A gyerekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon vannak.

Könyvtármányunk, foglalkozási eszközeink, sportszerek és különböző játékeszközök tekintetében felszereltségünk jó, lehetőségünkhöz képest folyamatosan bővítjük, felújítjuk.

Gyermekkép, óvodakép

A nevelést vegyes összetételű gyermekcsoportokban, az alábbi alapelvek alapján végezzük:

- Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelésre törekszünk.
- Optimális feltételeket biztosítunk a gyermek fejlődéséhez, az életkorának megfelelő játék és tanulási lehetőségekkel
- Természetes, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkörben teremtjük meg a szabad játék feltételeit, a közös és nyitott játék lehetőségeit
- Az óvodai élet légkörét nyitottabbá, empátikusabbá, a tevékenységek tartalmát rugalmasabbá tesszük

Alapelveink:

- A gyermeki személyiség elfogadásánál a bizalomra építés.
- Inklúzív szemlélettel a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- Törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- A pedagógiai módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakítását.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása.
- Kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését.

Feladataink:

- A környezettudatos magatartás kialakítása, a gyermeki készségek, képességek fejlesztése.
- Közvetetten segítjük a családdal együttműködve az iskolai közösségbe való alkalmassághoz szükséges személyiségfejlesztést.
- Nyelvi nevelésünk a multikultúrák illetve az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségeit biztosítja.
- A nyelvi helyzeteket tevékenységekbe ágyazva tervezzük, melyek nyelvi élményt nyújtanak és a nyelv iránti pozitív beállítódást segítik elő.
- A migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, az integráció lehetőségét.

2. Az óvodai nevelés célja és feladatai

2.1. Célja

Óvodánk nevelési célja, hogy elősegítse az óvodáskorú gyermekek harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakozását, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Sokoldalú tapasztalatszerzés, tevékenykedés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése, hogy az óvodáskor végére elérje az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

2.2. Az óvodai nevelés feladatrendszere

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

A tanulási képességek és kompetenciák célzott fejlesztésével a gyerekeket lehetőségeikhez mértén közvetlenül készítjük fel az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre.

A főbb nevelési területeken végzendő feladatokat a mozgásra és játékra alapozva végezzük.

2.2.1 Egészséges életmód alakítása

Az ember legfőbb -mással nem pótolható- értéke az élete és az egészsége. Ennek az alapkövetelménynek az óvodában is eleget kell tennünk.

Az óvodáskor különösen jelentős az egészséges életmódra történő felkészítés szempontjából, hiszen ebben az életkorban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi egészségi magatartást jelentősen befolyásolják.

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésének elősegítése.

Feladatok

1. A gyermekek egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak megalapozása, melynek célja a megelőzés.
2. A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.
3. Baleset- és betegség- megelőzés szokásainak alakítása és gyakorlása.
4. Egészséges táplálkozási szokások kialakítása.
5. Az egészséges életmódra nevelés a különböző óvodai tevékenységi formákban.
6. Mozgásfejlesztés, a gyerekek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, edzettségük biztosítása.
7. Mentálhigiénés nevelési feladatok.

1. A gyermekek egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak megalapozása.

Nevelésünk folyamatában felkészítjük a kisgyermeket az egészséges életmódra, a helyes napirend gyakorlatára.

Az ember szokásrendjének kialakítása, az öt egész életen át elkísérő egészségvédelmi készségek, jártasságok, szokások kimunkálása a korai gyermekkorban végezhető el legjobban. Nagy felelősséget ró ránk, hogy intenzíven alakítsuk a gyermekek testi- lelki egészségkultúráját. Biztosítanunk kell a *rendszerességet, a szociális biztonságérzetet*, melyet a gyermek számára először az anya-gyermek kapcsolatnak kell megalapoznia.

A szociális biztonságérzés azon kívül, hogy a valakihez tartozást jelenti, önállóságot is eredményez. A gyermek akkor érzi biztonságban magát otthon, vagy az óvodában, ha a szülő, óvónő elvárásai mellett nyugodtan, bátran, önállóan tevékenykedhet. A rendszertelenség következtében nem alakul ki a gyermekben a biztonságérzet.

Egészséges napirend, életrend kialakítása, gondozás:

A rendszeresség magába foglalja:

- A szervezet bioritmusának megfelelően az ébrenlét és az alvás szabályozott váltakozását.
- A munka és a pihenés megfelelő arányát.

Óvodánk heti és napirendjét is ennek figyelembevételével készítettük el. A gyermekek tevékenységeiben megfelelően váltakozik a játék, mozgás, pihenés.

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének kielégítése. A gyerekek testi szükségleteinek kielégítése során a szokások alakításához nélkülözhetetlen a felnőtt gondoskodó, simogató szeretete. Az érzelmi biztonság segíti át a kisgyermeket az önkiszolgálás komplett tevékenységrendszerén. A helyes életritmus megteremthető a folyamatossággal, melyet a napirend rugalmassága és kötetlensége jellemez. Az óvónő a gyerek jó közérzete érdekében figyelemmel kíséri testi szükségleteinek igényét, melyeknek önálló kielégítésére a gyerekek csak fokozatosan válnak képessé.

Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés és a kultúrált étkezési szokások betartása.

A testápolás szolgálja a gyerek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. A testápolási teendők óvónő-gyermek, dajka-gyermek közötti kapcsolat elmélyítését is elősegítik, miközben elsajátíthatják a műveletek technikáját.

Az öltözködésnél a családdal együtt arra törekszünk, hogy a gyerekek öltözéke célszerű, önállóságukkal és az óvodai étellel összhangban legyen. (váltóruha, váltócipő, időjárásnak megfelelő öltözködés)

A pihenés, az alvás az óvodás gyerek egyéni alvásigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. A nyugodt pihenés légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata: a szoba levegőjének cseréje, a külső zavaró ingerek megszüntetése. Lefekvés előtt a gyerekek leveszik a felesleges ruhaneműt, cipőt, magukhoz vehetik személyes játékukat. Gyermekünk ágyneműben alszanak, folyamatos cseréjét a családdal együtt végezzük.

2. Az egészséges óvodai környezet kialakítása

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmódra nevelés színvonalát, hatékonyságát.

Az egészséges életmód alakításának színterei a csoportszobák, kapcsolódó helyiségei és az óvoda udvara, melyekről a tárgyi feltételek c. fejezetünkben már szóltunk.

A helyiségek padló és falburkolatai a gyerekek által használt eszközök, játékok higiénikusak, könnyen tisztíthatók, nem balesetveszélyesek. Biztosítani kell a csoportszobák szellőztetését, az ivóvíz higiéniáját, a helyes fűtést, világítást, az udvar tisztántartását, gondozását, a mellék helyiségek takarítását, a játékok higiéniáját, rendben tartását.

Az óvónők feladatai körébe tartozik a tárgyi környezet, a felszerelések állapotát folyamatosan ellenőrizni, kezdeményezni a hiányok pótlását.

Feladatunk tehát a környezeti tényezők egészségkárosító hatásainak csökkentése, valamint az egészséget támogató környezet kialakítása.

Az egészséges környezet megteremtésében mindenkinek jelentős feladatai vannak.

A környezethigiéniára nevelés magába foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását.

Az egészséges környezet kialakítása érdekében tevékenyen részt kell venni a környezetvédelmi feladatok megoldásában. Meg kell tanítani a gyermekeket arra, hogy mind a természeti környezetre, mind a mesterséges környezetre vigyázni kell. Ebben az óvodapedagógus példamutatása igen fejlesztő hatású lehet.

3. Baleset és betegség megelőzés

A gyermekek testi nevelése érdekében oda kell figyelni a balesetek megelőzésére. Nem elég az egészséget megvédeni, megedzeni, de a váratlan balesetek megelőzésével az életet védeni is szükséges.

Minden fenntartó, óvodavezető, valamint csoportban dolgozó óvodapedagógus, dajka kiemelt feladata a biztonságos és balesetmentes környezet kialakítása. Ki kell szűrni azokat a tényezőket, amelyek esetleg veszélyeztetik a kisgyermek testi épségét. Fokozottan oda kell figyelni a tárgyi eszközök biztonságára.

Az óvodai balesetek legnagyobb része elesésből, nekiütközésből, leesésből, szertelen, vakmerő gyermeki magatartásból származik, ezért fontos a magatartási szokások és szabályok tudatosítása.

Oda kell figyelni a korrekciós testi nevelési feladatok ellátására, az egyszerűbb rendellenességek kifejlődésének megelőzésére, a beszédhibák felfedezésére és korrigálására, a tartási rendellenességek felderítésére és korrekciójára.

A betegségek megelőzésére nevelés alapfeladata a fertőző betegségek és a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére történő felkészítés, a megelőzéshez szükséges ismeretek átadása és a helyes magatartás gyakorlása mind a szülők, mind a gyerekek körében.

Az óvodában biztosítanunk kell a gyerekek egészségügyi szűréseit, mint például a házi orvos, fogorvos, védőnő vizsgálatait. (Látás-hallás vizsgálat, stb.)

4. Az egészséges táplálkozás

Táplálkozási szokásaink gyermekkorban alakulnak ki, tehát a gyermekétkeztetés kiemelt feladata, hogy helyes és egészséges táplálkozásra neveljen, amely biztosítja az egészség megőrzését és növeli a szervezet tartalékait.

Ennek érdekében a gyermekétkeztetést végző szakembereknek, a gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógusoknak és a szülőknek szorosan együtt kell működniük.

Az óvodai élelmezés nem tudja biztosítani az egész napra szóló élelmiszerek szükséges mennyiségét. Tehát fontos feladatunk, hogy a szülőket tájékoztassuk a gyermekek helyes táplálkozásával kapcsolatban, adjunk információt az óvodában fogyasztott ételekről, segítsük őket az otthoni hozzátáplálással kapcsolatban.

Ehhez mi is hozzájárultunk azzal, hogy bevezettük óvodánkban az úgynevezett gyümölcsnapot, ami azt jelenti, hogy heti egy alkalommal minden gyerek hoz otthonról pár szem gyümölcsöt, és ezt közösen elfogyasztják.

Azt tanítjuk: ne múljon el nap nyers gyümölcs és zöldség fogyasztása nélkül.

Az egészséges táplálkozási szokások kialakításánál különösen figyelünk:

- a táplálkozás ritmusára
- kellő mennyiségű folyadék bevitelére
- az alapos rágásra, melyre megfelelő időt biztosítunk
- gyümölcs fogyasztására
- az egyéni szükségletekre, érzékenységre (ritmus, mennyiség, válogatás)
- az étkezések nyugodt, derűs légkörére
- az esztétikus étkezési felszerelések biztosítására, melyeket a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően használhatnak
- az étkezés örömet fokozó esztétikus terítésre, környezetre, testi ápoltságra, kultúrált beszédszokások kialakítására.

5. Az egészséges életmódra nevelés a különböző óvodai tevékenységi formákban

Gyermekeink életében a játékot, munkát és a tanulást egyaránt átszövi az egészségnevelés. Csaknem minden tevékenységben jelen vannak azok az egészségnevelési feladatok, melyek megvalósítására nagy hangsúlyt fektetünk.

A foglalkozások témáiban szerepelhet az egészséges életmód, valamint a tevékenységek keretein belül nevelhetünk erre.

A külső világ tevékeny megismerése során például ismerkedhetnek környezetükkel, természet és környezetvédelemmel, az egészséges életmód szokásaival, egészséges ételekkel, gyógynövényekkel, az orvosi munkával stb.

6. Mozgásfejlesztés, a gyermekek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, edzettségük biztosítása

A kisgyermekeink testi-lelki fejlődésének, jó fizikai közérzetének, az egészséges életmód kialakulásának, az egészségmegőrzésnek legfontosabb formája az edzés.

Az óvodai élet során kitüntetett helyen áll a játékos életmód, a testedző gyakorlatok végzése. Biztosítani kell a mozgás kényszermentes, örömteli lehetőségeit.

Szem előtt kell tartanunk, hogy az óvodás gyermek lételeme a játékos mozgás, ezért ez a legértékesebb fejlesztő eszközünk.

A mindennapos testnevelés és a testnevelés foglalkozások anyagába beépítjük a lábtorna és tartásjavító torna elemeit, melyek hozzájárulnak a helyes testtartás kialakításához.

Fontos, hogy megszerettessük a gyermekekkel a rendszeres testmozgást, hogy ez később természetes igényükké váljon. Olyan közös családi szabadidős programokat szervezünk, melyekben hangsúlyos szerepet kap a mozgás.

Az időjárás függvényében, lehetőség szerint a legtöbbet tartózkodunk a szabad levegőn. (séták, kirándulás, udvari játék)

7. Mentálhigiénés feladataink

Már a görögök is azt mondták, hogy: „Ép testben ép lélek”

Ez az állítás fordítva is igaz! Ezért is fontos az, hogy a ránk bízott gyermekeknek ne csupán csak testi szükségleteit elégítsük ki, hanem „lelki” igényeit is figyelembe vegyük!

Fontos feladatunk a kedvezőtlen pszichés helyzetek minél előbbi felismerése, megfelelő eljárásokkal való visszaszorítása, korrigálása. Fel kell figyelniük mindazon jelekre, amelyek belső feszültségről, nagyfokú nyugtalanságról, vagy gátoltságról tanúskodnak.

Alig van olyan emberi megnyilvánulás, amely több gondot okozna az óvodában, s a szülőknek, mint a gyermeki félelem, harag, agresszió megnyilvánulásai.

Sajnos gyermekeink sokszor kudarcot élnek át. E sikertelenség támadó magatartást válthat ki, és ez torz érzelmekkel jár, amelyeket számos vegetatív tünet kísérhet.

Fontos feladatunk a félelemmentes légkör biztosítása, hiszen csak harmonikus emberi kapcsolatok között, szabadon, félelem nélküli, biztonságos körülmények között fejlődhetnek gyermekeink.

Sikerkritériumok:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyerekek teljesen önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek
- WC használat és egyéb szennyező tevékenység végzése után kezet mosnak.
- Tisztálkodási eszközeikre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkezdőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy miből mennyi ételt fogyasztanak. Önállóan töltenek vizet.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, kultúráltan étkeznek.
- Szívesen fogyasztanak zöldségeket, gyümölcsöket, magvakat.
- Önállóan öltöznek (ruháját ki- és begombolja, cipőjét kifűzi, beköti).
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Ismerik az egészségügyi dolgozók munkáját.
- Védik, óvják a természetet.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát, és mikéntjét.
- Nem szemetelnek.
- Elsajátítják az egészséges életmód alapvető szokásait.
- Ismereteik vannak az egészséges életmódról.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

2.2.2. Ézelmi nevelés és a szocializáció

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján.

Feladata:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig. A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- Az összetartozás élményének mélyítése, a „mi-tudat” alakítása.
- A gyermek önálló véleményalkotásának és döntésfejlődésének támogatása.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.
- A lassabban fejlődő, hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása.
- A migráns gyermekek beilleszkedésének segítése.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- Az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Olyan óvodai élet szervezése kívánatos, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését. A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus, dajka viselkedése.

- A felnőtt próbálja megérteni, elsősorban érzelmileg a gyermeket.
- A felnőtt biztosítson a gyermek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermek érzésvilágát.
- A felnőtt bátorítsa minden gyermeket, hogy pozitív énképe kialakulhasson, bátortalan gyermek nevelésekor minél többször örüljön a kisebb előrelépéseknek.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

Sikerkritériumok:

- Az eddig kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak.
- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartásformákat.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és társaik közlését.
- Figyelnek az óvónőre, és útmutatásainak megfelelően végrehajtják a feladatot
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- Képesek a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, másikat elfogadni.
- Felelősséget éreznek a vállalt feladatért.

- Képesek együttműködni a feladatok elvégzésében. Türelemre, kitartásra képesek.
- Alakul a csoport közhangulata, közvéleménye.
- Szereti, és korának megfelelően védi a természetet, megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot.

2.2.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi nevelés célja.

- a gyerek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése
- aktív cselekedtetéssel az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyereket, a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes, tapasztalaton alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig.
- a tanulási vágy kialakítása.

Az értelmi nevelés feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismeretének általánosítása, rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek /figyelem, emlékezet, gondolkodás, stb./ és kreativitás fejlesztése. Az anyanyelv fejlesztése az óvodai nevelés tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van.

Programunk a játékba ágyazott tevékenységeivel kínálja a gyerekeknek a változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit. A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, meglévő ismereteikre, élményeikre építünk.

Ügyelünk arra, hogy a nevelés során minden gyermek egyformán sikerélményhez jusson.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés területén

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása, melyben lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermek minden helyzetben beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja.
- Lehetőséget kell biztosítani minden gyerekeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé kell tenni őket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni. "
- Fontos a gyermekek szókincsének folyamatos bővítése, a beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyerekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés, beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- Az óvodapedagógus figyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos, hiszen a környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt a gyerekeknek.
- Figyeljen az óvónő arra, hogy a gyerekek mindig választ kapjanak a kérdéseikre.
- Figyeljen arra a gyerekekre, amelyek beszédhibával, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Anyanyelvi nevelés tevékenységformák szerinti beépülése:

Mese, vers, dramatikus játék

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékkal.

- Ezekon keresztül elsajátítják a helyes kiejtést, tiszta beszédhallást, és a nyelvtanilag helyes beszédet.
- A mondókák segítségével tisztítható a magán és mássalhangzók ejtése, megfelelő artikulációja.
- Mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg.
- A dramatikus játékokban kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket, lehetőségük van a társalgási nyelv, illetve kedv fokozására.

Ének-énekes játékok

A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyerekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

- A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejezőerejét, szépségét.
- A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókincs bővítésére.

Rajzolás, mintázás, kézimunka:

Eszztétikai élményeik kapcsán megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

A külső világ tevékeny megismerése:

A gyermek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

- A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad az óvónő személyes beszélgetéseire. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyerek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. Az élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé az anyanyelv gyakorlását. Az óvónő biztosítja, hogy a gyerekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, észrevételeiket.

Gondozás, gondoskodás:

Feltétlenül szükséges, hogy gondozás, önkiszolgálás közben az óvónő beszélgessen: a gyerekekkel. A gondozási műveletek jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására. Ezek a beszélgetések elősegítik a gyerek és óvónő jó érzelmi kapcsolatának kialakítását. Az óvónő ösztönözze a gyereket kérdésre, szükségleteinek, kívánságainak szóbeli kifejezésére.

Közösségi nevelés:

Az óvónő fordítson figyelmet arra, hogy a párban, csoportban együtt játszó gyerekek közös tevékenységük során sajátítsák el, és használják a párbeszéd különböző, az együttműködést elősegítő fordulatait, kifejezéseit, az odafordulás udvarias formáit.

Játék:

A játékban kialakult társas kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a beszédet. Az óvónő, ha maga is bekapcsolódik, mintát kínál a gyereknek. A gyerek, amikor szerepet vállal, utánzással, mimikával igyekszik azonosulni szerepével. Így gyakorolja a különböző beszédhelyzetekhez illeszkedő beszédmódokat.

Várakozások perceiben az óvónő kezdeményezhet hangfejlesztést szolgáló játékokat, anyanyelvi játékokat.

Munka jellegű tevékenységek

Az egyik legfontosabb eleme az összehangolt, közös cselekvés, ami szükségessé teszi a gyerek folyamatos, szóbeli kapcsolatát a társakkal és az óvónővel.

A szabályok, az eszközhasználat és az eljárás módjának közlése, az utasítás megértése segíti a beszédfejlődést, bővíti a nyelvhasználat területeit.

Sikerkritériumok:

- Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni, megnevezni.
- Az önkéntes bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Figyelmük korukhoz képest tartós.
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és a kreativitás jellemző.
- A gyerekek aktívan használják szókincsüket.
- Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem követik a történetek időbeli sorrendjét.
- Nyugodtan tudják végighallgatni egymást és az óvónőt.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövő idejű igeidőket, és igemódokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- A migráns gyermekek is megértik az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képesek magukat megértetni.

3. Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1. Személyi feltételek

-A nevelőmunka, a kiegyensúlyozott szeretetteljes óvodai légkör fontos feltétele az óvónő attitűdje. Kulcsfontosságú szerepe megnyilvánul a modellértékű magatartásában.

-Fontos a nevelőmunkát segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája egymás között és az óvodapedagógussal.

-Fő feladatunk a gyermek elemi szükségletének, a szeretet igényének kielégítése.

-Feladatunk a kétnyelvűség megalapozása, melyhez megfelelő feltételeket teremtünk a nyelvi helyzetek befogadásához, a sikeres nyelvi fejlesztéshez.

3.2. Tárgyi feltételek

Lásd az „Óvoda bemutatása” c. fejezetben.

3.3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A rendszeresen visszatérő ismétlődések

érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszúidejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását.

A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége a játék kapja. Különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük.

A napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi. A gondozási teendők időtartama a gyerekek tempójához, igényéhez igazodik. A napirend annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. Minden csoportban az óvónő dolgozza ki a gyermekek számára leginkább ideális napirendet.

A napirend időkeretei:

- játék és szabadidős tevékenység 4,5 - 5 óra (naponta)
- étkezés, pihenés 3 óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység 1,5 óra
- komplex tevékenységi formák 35-60 perc
- nemzetiségi nyelvi fejlesztést kezdeményezések formájában és az óvodai élet tevékenységeiben valósítjuk meg.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam Tevékenység

6.00 - 10.30	- játék a csoportszobában, személyes percek - kezdeményezések németül - rajz, mintázás, kézimunka - ének-zenei készségek fejlesztése - környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése - részképességek fejlesztése egyéni szükséglet alapján - testápolási tevékenységek - tízórai - vers, mese, dramatikus játékok
10.30-12.00	- játék a szabadban - mozgás - kirándulások, séták - énekes játékok az udvaron
12.00 – 13.00	- ebéd és testápolási tevékenységek
13.00 – 14.30	- pihenés, alvás mesével, altatóval
14.30- 15.00	- testápolási tevékenységek, uzsonna
15.00-14.00	- játék a csoportszobában vagy az udvaron

Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban. A hetirend különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési

év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazhatóbb hetirendet állítsunk össze. Figyelni kell arra, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések és ötletek meghallgatására, kipróbálására, vagy közös megvitatására. Fontos a rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás a hetirendben.

Az óvónő maga döntheti el, hogy az adott foglalkozási témát kötött vagy kötetlen módon dolgozza fel. A kötött foglalkozásokon inkább az ismeretek rendszerezése, elmélyítése, pontosítása történik.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- heti, kétheti, havi nevelési terv készítése
- hetirend, napirend összeállítása
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- a nevelőmunka folyamatos értékelése

A nevelés tervezése

A csoportnapló tartalmazza:

A csoportnapló elején:

1. A csoport adatait: Csoport neve, nevelési év,
Csoportnapló megnyitása, lezárása az óvodavezető aláírásával,
Az óvodapedagógusok nevét, beosztását, a változásokat.
2. A gyermekek névsorát és jelét
3. A gyermekcsoport összetételét - nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó, magyar stb.
-életkorok szerinti felosztást
4. Az óvodai nevelés nyelvét, a fogyatékos gyerekek ellátását.
5. A napirendet
6. A hetirendet
7. A gyermekek születésnapját

A nevelés tervezése:

1. Az egészséges életmód alakítása, az érzelmi nevelés és szocializáció
/Tervezés fél évre/
2. Szervezési feladatok
/Havonta/
3. Az értelmi fejlesztés, nevelés
/Folyamatosan, 2 hetente tervezve/

Egyéb:

1. Kapcsolat a szülőkkel
/Szülői munkaközösség tagjai/
2. Gyermekvédelem
/Nyilvántartás: hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyerekek, családok
Gyermekvédelmi munka/

3. A csoport életével kapcsolatos bejegyzések / Alkalomszerűen/

A csoportnaplóhoz kapcsolódó dokumentum: a gyermekek személyiséglapja

Tartalmazza a gyermekek egyéni fejlődését a megadott szempontok alapján.

3.4. Kapcsolataink

Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósuljon meg. Alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. Az óvónő ennek érdekében tájékoztassa a szülőket arról, hogy mi történik az óvodában, ismerje meg a családok életmódját, a gyerekek helyét a családban. A család tapasztalatai, információi az egyéni különbségek megértésében nélkülözhetetlen.

Az óvoda körültekintően szervezze meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermek egyéni fejlődésének jellemzőit közvetíti.

A kapcsolattartás formái:

- Családlátogatás: a szülők igényének függvényében.
- beszoktatás, befogadás
- napi kapcsolattartás és tájékoztatás,
- Közös barkácsdélután: lampionkészítés Márton napra.
- Családi nap: május végén, június elején.
- szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kirándulások
- Kérdőívek: információszerzés az óvodapedagógusok részére a szülők véleményéről.

7.2. Az óvoda és iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelő munkájának összehangolását. Az együttműködésbe érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.

Az óvónő ismerje meg az általános iskola első osztályra vonatkozó követelményeit, nevelési alapelveit, az első osztályt tanítók ismerjék meg az óvodai nevelőmunka folyamatát, eredményeit. Az óvónő látogasson el az iskolába a gyerekekkel is. A gyerekek ismerkedjenek meg leendő tanítóikkal, vegyenek részt tanórán.

A kapcsolattartás formái:

Látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyerekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, vegyenek részt egymás rendezvényein, ünnepein.

7.3. Egyéb kapcsolatok

Az óvoda alakítsa ki tartalmi kapcsolatát a fenntartóval, pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, nevelési tanácsadóval, egészségügyi szakszolgálatokkal (védőnő, orvos) gyermekjóléti szolgálattal és a

nemzeti, etnikai kisebbségi önkormányzattal, szervezetekkel. Óvodánk kapcsolatot tart fenn a szomszédos ausztriai somfalvi és drassburgi óvodával.

Győr- Moson- Sopron megyei Szakértői Bizottság, Győr. Cirkeli u. :
Ezen bizottság elé akkor küldjük a gyereket, ha felmerül az SNI gyanú.

Pedagógiai Szakszolgálati Központ, Nevelési tanácsadó, Sopron, Mátyás király u.18.

Ide küldjük vizsgálatra azokat az iskola megkezdése előtt álló gyermekeket, akiknek iskolaérettsége kérdéses. A szakszolgálat javaslata alapján vagy megkezdheti tanulmányait, vagy maradhat az óvodában további egy nevelési évre.

Logopédiai ellátás, logopédiai szűrések, diszlexia prevenciók szűrések, tanácsadás.

4. Az óvodai program tartalma és tevékenységformák

4.1.Játék és tanulás

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, a tanulás elsődleges kerete. Elválaszthatatlan a fejlődés egészétől. A játék örömforrás, lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való. Örömet okoz maga a cselekvések, manipuláció. A gyerek játék közben ismerkedik a világgal, tapasztalatokat szerez, reagál. Kíváncsisága belső indíttatású.

A sokféle mozgásban kipróbálja erejét, ügyességét; a térben egyre biztonságosabban tájékozódik. A játék az érzelmek megjelenésének domináns tere, amelyben az élményeknek meghatározó szerepe van. A gyermek az élményeit a játékban sokszor rejtett formában, néha szelídített feszültséggel éli át. A játék vágy megjelenítés is, kíváncsisága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet.

A játék lehet a gyermek szabad játéka vagy az óvónő által kezdeményezett.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Napirendünkben kiemelt jelentősége van a szabad játékokra fordított időnek.

A játék folyamatában az óvodapedagógus jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelőségét.

A játék feltételrendszere

Objektív feltételek:

- **Nyugodt légkör** biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő **idő és hely** biztosítása.
- A játékhoz szükséges **eszközök** folyamatos biztosítása (játékszereken kívül a környezetben fellelhető dolgok, felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai, dramatikus játékeszközök, bábok).

Szubjektív feltételek:

- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.

- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyerekekkel.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik az óvodáskorban. A gyermeket a tevékenységi vágy ösztönzi a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre, és közben újabb és újabb felfedezéseket tesz. Játék közben játékosan, szinte észrevétlenül tanul

A játékban a gyermek teljes személyisége fejlődik.

A játéknak az értelmi képességekre gyakorolt hatása jól mutatkozik az érzékszervek működésének pontosabbá válásában.

A szituációk létrehozása megmozgatja a gyerek alkotó képzeletét. Fejlődik szellemi aktivitása, beszédkészsége, problémamegoldó és helyzetfelismerő képessége.

Újfajta mozgásokat tanul, ezáltal fejlődik mozgáskészsége, alakul térérzékelése.

A játék felerősíti a szocializálódás folyamatát.

Az óvodáskorra jellemző játékfajták

A gyakorlójáték

Kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, mely újra és újra ismétlésre készíteti a gyereket. Lényege valamilyen újszerű cselekvés ismételtetése, mely örömet okoz (pl. kis autó tologatása). Elsősorban a bölcsődés korra jellemző, de nagyon gyakori az óvodai kiscsoportban is. A középső vagy nagycsoportban szintén észlelhetjük a konstrukciós, szerep, vagy mozgásos játék részmozzanataként. Ha nagyobbaknál tartósan megmarad, akkor arra következtethetünk, hogy szegényesekek az élményei, vagy valami érzelmi zavar áll a háttérben. Kiscsoportosoknál gyakori a hang és beszéd játékos gyakorlása, melyben a gyerek sokszor értelmetlen szavakat ismételtet, halandzsázik. Ez a fajta gyakorlójáték a beszédkészség fejlődésének kezdeti eszköze. A halandzsa is attól függ, hogy a gyermek milyen nyelvi környezetben él.

Konstruáló játék

A gyerek kockából, játékszerekből, különböző anyagokból építményeket, különféle tárgyakat hoz létre. A játék legfontosabb pedagógiai értéke a kreativitásra nevelés. A gyereket az alkotás öröme ösztönzi a konstruálásra. Az "én csináltam" tapasztalata biztonságot nyújt neki saját képességeiről.

Fontos szerepe van a spontán létrejövő alkotások mellett az előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építésnek. Nem csak az a fontos, hogy mit hoz létre, hanem az is, hogyan. Fejlődik eközben a gyerek megfigyelése, emlékezete, képzelete, problémamegoldó képessége, esztétikai érzéke, manualitása.

Az óvodában játékeszköz konstruálását, ajándéktárgy, dekoráció készítését, sérült játékok javítását jelenti.

A gyerekek nagyon szívesen barkácsolnak, kezdetben önmagáért a tevékenységért, később az alkotásért, és végül valamilyen szükséglet igényének kielégítésére. (pl. ajándékozásra)

Jó, ha kialakítjuk azt az igényt, hogy a gyerekek készítsenek játékaikhoz is eszközöket, illetve a már elkészülteket használják fel.

Óvodánkban mindhárom csoportban van barkács-sarok, ahol a nap bármely szakában alkothatnak a gyerekek. A polcokon sokféle anyag, eszköz található. A gyerekeket is motiváljuk a különféle anyagok gyűjtögetésére.

Szimbolikus szerepjáték

A szerepjátékban -mint ahogy azt neve is mutatja- a gyerekek mindig valamilyen szerepet vállalnak. Ez az óvodáskor legkedveltebb, és pedagógiai szempontból legfontosabb játékformája. Tükröződnek benne a gyerekek tapasztalatai, ismeretei, elképzeléseik, érzelmi világuk. A vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait, miközben alakulnak társas kapcsolataik. Megjelenítik a felnőttek és gyerekek közti kapcsolatokat, közben új magatartásformákat sajátítanak el. Kivetítik saját belső énjüket, indulataikat, félelmeiket.

A szerep játékot gazdagítja, ha a gyerekek irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják. Ennek egyik feltétele, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg megragadják őket, esztétikai élményt jelentsenek számukra. Az óvónő feladata, hogy gondoskodjék a megfelelő eszközökről, bábokról, jelmezekről. Fontos, hogy hagyja a gyereket saját elgondolásuk alapján játszani, még ha a történetet át is formálják.

A gyerekek kezdeményezéséhez kapcsolódva segítse a megvalósítást.

Szabályjáték

Lényege a szabály betartása. Komolyan kell venni, különben felborul a játék.

A szabály játéknak pedagógiai funkciója, lényeges személyiségformáló értéke van: növeli az akaratot, az önfegyelmet, a csoportjátékban a társas kapcsolatok megerősítését.

A szabályok maradéktalan betartását csak nagyobb gyerekektől kívánhatjuk meg, de a szabálybetartás elemeinek megismertetésével már a kisebbeknél is próbálkozhatunk. Az óvónő feladata, hogy a csoport fejlettségi szintjének megfelelő szabályjátékot tanítson, a szabály betartása teljesíthető legyen.

A szabály játékok fajtái: mozgásos, értelemfejlesztő, és népi dalos játékok.

Sikerkritériumok:

- Nagycsoportos korra kialakul az együttjátszás, együttműködés képessége.
- Játékukban képesek a cselekvések összehangolására.
- Megértik, elfogadják társaik elgondolását, tevékenységük logikáját.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Vállalják a számukra kevésbé érdekes szerepeket is.
- Le tudnak mondani egy-egy számukra kedves játékszerről.
- Önállóak a játék közös tervezésében, a szerepek kiosztásában, a játékszerek kiválasztásában, a szabályok betartásában.
- Képesek egyéni ötleteik alapján, önállóan alkotni, különböző anyagok, eszközök felhasználásával.

4.2. Vers, mese

Célja:

A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikusággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

További céljaink:

- Biztonságos önkifejezés megalapozása

- Irodalmi érdeklődés felkeltése
- Interkulturális nevelés
- Német nemzetiségi kultúra és magyar kultúra értékeinek átörökítése

Feladata:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, bábozás, dramatizálás. . .)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a vers, mese, dramatikus játékok segítségével.

Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos, mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusukkal érzelmi élményeket adnak. A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok gazdag és sok alkalmat kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre...

A mese a gyerek érzelmi, értelmi és etikai fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese tájékoztatja a gyermeket az ember és a világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvéleményének. A mese visszaigazolja kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, és a mesehallgatás állapotában belső képvilágot jelenít meg.

Az óvodában a népi és irodalmi műveknek egyaránt helye van. Fontos, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután. A mese az egész napi zajban a csend szigete. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, teljes világvéleményt és világmagyarázatot ad. Megkönnyíti a mesemondás szervezését, hangulatának megteremtését, ha állandó mesemondó helyet alakít ki az óvónő.

Fontos, hogy teremtsünk lehetőséget a gyerekek önálló szöveg- és mesemondásához is. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel eljátszhassák a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását szeretik az óvodások, erre legyünk tekintettel.

Kedvelt tevékenysége a gyerekeknek a bábozás, dramatizálás. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. Ügyeljünk arra, hogy a gyerekek kedvük szerint bármikor kezükbe vehessenek könyveket, nézegethessenek a képeket.

A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, a gerincét a népmesekincs megismertetése adja. A kiválasztott mesék, versek erősítsék meg a környezet megszerettségét, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét, az ünnepek tartalmát.

A fejlesztés javasolt tartalma:

3-4 éves korban:

Az év folyamán gyakran ismételtessenek mondókákat, és hangozzanak el az óvónő részéről meghallgatás céljából is mondókák.

Az anyagot az altató, hintáztató, ujjszámoló, állathívogató, hangutánzó stb. népi mondókákból; rövid, ritmikus mozdulattal kísért mesékből, mondókamesékből, állatmesékből válasszuk ki. Mindig legyen lehetőségük a gyerekeknek képeskönyvek nézegetésére is.

4-5 éves korban:

Válogassunk legjobb költőink gyerekeknek való verseiből, népi mondókákból melyek a környezetről, időjárásról, évszakokról, állatokról szólnak. Kerüljön sor prózai állatmesékre, halmozó és láncmesékre, egyszerűbb szerkezetű tündérmesékre.

5-6-7 éves korban:

Ismételgessék gyakran a korábban megtanult verseket, meséket. Tanítson az óvónő kiszámolókat; hintázó, labdázó, párválasztó, vagy tréfás mondókákat; szép magyar verseket. Válogasson állatmesékből, tréfás mesékből, tündérmesék egyszerűbb változataiból, hétköznapi történetekből.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában.
- Maguk is szívesen mesélnek.
- Játékidőben kezdeményeznek a mesékkal, versekkel, báboznak, dramatizálják őket.
- Használják a mese szavait, kifejezéseit.
- Legyenek jártasak az óvodai könyvek használatában, gondosan bánjanak velük.
- Megjegyezzék 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, ismernek 15-20 mesét.

4.3. Rajzolás, mintázás, kézi munka:

A tevékenység célja:

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A helyes ceruzafogás elsajátítása.

Feladatok

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése: megfelelő hely, idő és eszközök biztosítása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok lehetőségének biztosítása, az egyéni fejlettség éhez és képességekhez igazodva.
- A tevékenységhez szükséges szervezeti formák megszervezése.
- Megismerteti a gyermekeket a különböző anyagokkal és a kézimunka technikai alapelveivel.

A tevékenység tartalma:

Ajánlott tevékenységek:

- A gyerekek saját élményeinek, elképzeléseinek, természeti jelenségeknek, tárgyaknak, eseményeknek, mesék, versek szereplőinek, jeleneteinek képi-plasztikai kifejezése.
- Közös játékhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, ajándékozáshoz, játékeszközök, tárgyak, kellékek készítése.
- Környezetük alakítása, díszítése.

- Találkozás műalkotásokkal.
 - Képalakítás, egyéni és közös kompozíciók alakítása.
 - Rajzolt formák gazdagítása, díszítése.
 - Festés: gombfesték, tempera használata.
 - Plasztikai munkák: emberalakok, tárgyak, állatok mintázása, a mintázott figurák összerendezése, különböző térbeli formák.
 - A barkácsolás eszközeinek, technikáinak alkalmazása.
 - Papírtépés, nyírás, hajtogatás, ragasztás, varrás, mintázás, kötözés, fonás, szövés eljárásainak, a textilnek, fának, agyagnak, gipsznek, kartonoknak, hullámpapíroknak lehetőleg természetes anyagoknak a használata.
 - Formára, anyagismeretre vonatkozó tapasztalatok, megfigyelések.
- Hagyományörző művészet technikáival való ismerkedés: tojásfestés (írókázás), terménybábok készítése, adventi koszorú készítése, mézeskalács gyúrása, farsangi maszk készítése, lampion készítése Mártonnapra.

Óvónő a folyamatban

A vizuális tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépsége, a gyerekek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyerekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak. A gyerekeknek legyen lehetőségük arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, anyagokat tárolhatjuk.

Sikerkritériumok:

- A gyerekek ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére bátran használják az ábrázolás eszközeit.
- Az ábrázolás kedvelt tevékenységük, szívesen, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak.
- Ábrázolásuk változatos, tagoltságot mutat.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásukban megtalálhatók a legfontosabb megkülönböztető jegyek, jellemző formák. Az emberábrázolásban megjelennek a részformák is, egyszerűbb mozgások ábrázolásával próbálkoznak.
- Emlékezet után az adott témában részleteket ábrázolnak.
- Közvetlen megfigyelés alapján kiemelik megkülönböztető jegyeket, szín, formabeli tulajdonságokat, hangulati elemeket.
- Tudnak formákat mintázni, elképzeléseik és megfigyeléseik felhasználásával
- Önállóan és csoportosan készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, ajándékokat.
- Meg tudnak oldani díszítő, tervező feladatokat, változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával.
- Bátran, ötletesen építenek, aktívan részt vesznek a tér kialakításában.
- Tapasztalataik vannak a tárgyak formájáról, térbeli kiterjedéséről.
- Véleményt nyilvánítanak saját vagy mások munkájáról és a műalkotásokról.
- Aktívan és szívesen vesznek részt óvodai és otthoni környezetük szebbé tételében.

4.4. Ének, énekes játékok

A zenei nevelés célja:

A közös éneklés, a közös játékok örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Feladatok

- A felhasznált zenei anyagok igényes és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit is figyelembevevő dal- és zeneianyag- választás

A zenei nevelés tartalma

Az óvodai ének-zene nevelésben a magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták, kirándulások. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra. A komplex foglalkozások inkább csak összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. A Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés programunkban hatékonyan megvalósítható.

Programunk zenei anyagát alkotják:

- A népi mondókák, játékok szerint: ölbe-vevős, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók stb.
- A dalos játékok: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulás játékok, kapus játékok, sorjátékok, csúfolók stb.
- Hangszerekkel való ismerkedés
- Zenehallgatás dalanyaga: magyar és német népdalok és műdalok élő előadásmódban, hangszeres előadás.

(Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában)

- Énekes népszokások: farsang, lakodalmas, komatálzás, pástorjáték, kiszézés
- A készségfejlesztés zenei elemei: tiszta csengő hangképzés, az egyenletes lüktetés, a dallam és ritmusmotívum összeadása, tempó (gyors-lassú), a dinamika (halk-hangos), a hangmagasság (magas-mély) érzékelése, éneklése és a zenei hangsúlyok kiemelése. A zörejek közül megfigyelhetők a természet hangjai, az emberi, állati hangok, a hangszerek hangjai és a környezet zörejei.
- Nyelvi élményt biztosítunk a mondókákkal, körjátékokkal és a népdalokkal.
- A kétnyelvű identitástudat kialakulását a népi táncokkal is segítjük.

Az óvodapedagógus feladatai.

- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a gyakorláshoz, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Segítse az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat.
- Az óvónő felkészültsége legyen naprakész, szeressen és tisztán tudjon énekelni, rendelkezzen hangszeres tudással.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamokat rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Felismerik néhány hangszer hangját.
- Ismerik a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat.
- Ismernek 6 mondókát, 18 gyerekdalt, 5-6 műdalt.

4.5. Mozgás**Célja:**

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatok

- A természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilitása.
- A mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába.

Az egészséges testi fejlesztés:

- a testi képességek és az ellenálló képesség alakítása, a szervezet erősítése
- az egyensúlyérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás alakítása
- a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése
- a mozgásműveltség, mozgáskoordináció fejlesztése
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása
- az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása
- egészségóvás megelőzéssel
- egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével minden gyermek számára lehetőséget biztosítani a mindennapos mozgásra.

A mozgás tartalma:

- szabad, spontán mozgás
- szervezett testnevelés

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében

A gyerek belső késztetést érez a mozgásra, örömmel gyakorolja azt.

Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a gyerek mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos játékok tere is igazából a kinti tér: szembekötösdik, célbadobások, ugróiskola, kötélhúzás stb.

A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogócska, mászások, bújócskák, futások, járások, labdajátékok.

Az óvónő a téli időszakban szervezzen csúszkálást, szánkózást, hógolyózást stb. Mindennapos mozgást biztosítunk a gyerekeknek, rossz idő esetén 5-10 perces tornával, játékkal vagy zenés, mozgásos

percekkel, jó időben udvari játékok, séták alkalmával.

Az irányított testnevelést mindhárom korosztálynak az óvónő heti egy alkalommal szervezi meg.

A testnevelés foglalkozások tartalma:

Járások, futások, ugrások, dobások, kúszások, csúszások, mászások, függések, egyensúlygyakorlatok, hossz tengely körüli gurulás, gurulóátfordulás előre, hátra, fellendülés kézállásba, tarkóállás.

Szabadgyakorlatok: labdagyakorlat, bot-, karika-, szalag-, babzsák-, kötél- és kockagyakorlatok, kisszék gyakorlatok, páros gyakorlatok, padgyakorlatok.

Játékok: futó és fogójátékok, egyéni, páros, csoportos versengések, sor- és váltóversenyek.

Korcsoportonként:

3-4 éves korban:

Kiemelt feladata a nagymozgások fejlesztése, mivel erre a korosztályra a nagy, lendületes mozgásforma a jellemző. E mozgások mozdulatait kell egyre jobban irányítaniuk.

Ebben az életkorban kedvelt közlekedési forma a kúszás, csúszás, mászás. Ezek a feladatok erősítik a törzsizmokat, ezáltal a helyes testtartás kialakulását segítik elő.

Az egyensúlyérzékletet fejlesztik a járás, futás sávokban, vagy emelt felületeken.

Az ugrások, szökdelések karikába, vonalon, akadálykerüléssel a szem-láb koordinációt segítik elő.

A dobások, tárgyak fogása, elengedése behatárolt területre a szem-kéz koordinációt biztosítja. A kéziszerrel történő gyakorlatvégzéskor gyakorolják a kéz izmainak differenciált mozgását. A testrészek megnevezése, megtalálása a testséma kialakulásának kezdete.

A testnevelési játékoknál fontos a futó játékok begyakorlása, a társakkal való együttmozgás megtapasztalása.

4-5 éves korban:

Kiemelt feladat a testséma fejlesztés, a test részeinek részletes megismerése, feltérképezése. A különböző testrészek mozgásával azok funkciói is rögzülnek.

A nagymozgások kibővülnek felugrásokkal, dobásokkal, gurulóátfordulással, pontosabb szemkéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokkal.

A kar és a kézfej erejének növelése miatt rövid idejű függéssel próbálkozhatunk.

Az oldaliság -testrészek jobb, bal oldala- kezd erősen kettéválni.

A testnevelési futó játékokban megismerkedhetnek a fogó szerepkörével.

5-6- 7 éves korban:

Kiemelt szerepet kap a finommotorika fejlesztése. Az iskolában szükség lesz az írás elsajátításánál a kézizmok koordinált mozgására.

A különböző eszközök fogása, tartása, a támaszgyakorlatok elősegítik a kéz fogóizmainak erősödését.

A szem-kéz koordinációt igénylő feladatok szintén előtérbe kerülnek. /célbadobások, kislabdahajítás, lélabdagyakorlatok, függésekből átfogások, eszközök mozgása sávokban, vonalon/ Az oldaliság egyre biztosabb kettéválásával már képesek a megtanult irányokat kivetíteni a tér tárgyra, a kéziszer jobb és bal oldalára emelni lábukat, jobb és bal irányba kerülni az akadályokat.

A testnevelési játékoknál sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben fejlődik kudarctűrő, alkalmazkodó képességük, gyorsaságuk, szabálytudatuk.

A fogójátékoknál perifériás látásuk fejlettsége miatt már átlátják a teret, képesek a hirtelen irányváltásra, cselekvésre is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásszükséglet kielégítéséhez teremtsen olyan feltételeket, amelyben a gyerek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapos mozgás örömet jelentsen a gyermek számára.
- Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.
- A jó hangulatú szervezett testnevelést szolgálja: körültekintő szervezés, játékos hangvétel, rövid érthető utasítások, a foglalkozás pergő ütemű vezetése, a köztes várakozási idők minimálisra csökkentése.
- A pozitív megerősítés, az óvónői mozgásminta-mutatás, a jókedvű mozgás dominál.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végeznek.
- Szeretnek futni.
- Tudnak helyben labdát vezetni.

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi-tárgyi világ értékei iránt.

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alak, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. Lehetővé tesszük, hogy környezet megismerése során szerzett matematikai tapasztalatait a gyermek a tevékenységében alkalmazza.

A gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában kiemelten kezeljük.

A helyi hagyományok megismerésére és ápolására nagy hangsúlyt helyezünk.

A nyelvi neveléssel a környezeti nevelés áll a legszorosabb kapcsolatban. Az alapszókinccs elsajátítása összefügg a gyermeki környezet megismerésével.

Feladatok

- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlődésének segítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A környezeti és matematikai tapasztalatszerzések során készségek, képességek, kompetenciák alakítása.

A tevékenység tartalma:

- A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékeljék a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.
- Az óvoda megszerettetése után ismerkedjenek az óvoda közvetlen környezetével.
- Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit.
- Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket.
- Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között.
- A természet kincseit őrzősarokban a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, és amit lehet hasznosítsanak.
- Végezzenek rügyezettetést, magvak csíráztatását, hajtását.
- Ismerjék meg a fontosabb növényeket, zöldségeket, gyümölcsöket.
- Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.
- Ismerkedjenek a vadállatokat diaképek, videó filmek nézegetésével, vagy állatkerti látogatás keretében.
- Figyeljék meg a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), végezzenek egyszerű kísérleteket vízzel, levegővel, talajjal, növényekkel, állatokkal.
- ismerkedjenek a környezetvédelem alapjaival.
- környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, illetve a hulladékkezelés, szelektálás.
- A gyermekek látogassanak el az óvoda környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletkebe, intézményekbe.
- Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.
- A gyermekek ismerjék meg a felnőttek munkáját, tudják bemutatni családjuk tagjait, otthonukat.
- Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőkről:
 - tapasztalatszerzés a geometria körében
 - minőségi eltérések megfigyelése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb)
 - mennyiségi eltérések megfigyelése (több, kevesebb, sok, kevés)
 - a mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
 - tő- és sorszámolás
 - azonosság, egyenlőség megfigyelése
 - becslések, mérések (felület, térfogat)
 - vonalak megfigyeltetése
 - térbeli tájékozódás

A tevékenység szervezeti keretei és helyszínei:

A nevelés szinterei változatosak, igazi terepe a szabad természet. A helyszínekre az óvodától való távolságok függvényében általában sétával, kirándulással juthatunk el. Ezek a helyszínek lehetnek: erdő, mező, rét, vízpart, gyümölcsös-, veteményes-, virágoskert, állatkert, épített környezet. A csoportszobában kialakított természetsarkok is alkalmasak a folyamatos, valamint az alkalomszerű megfigyelésekre.

Az óvodaudvaron, az óvoda kertjében is találkozhatnak a gyerekek az élő és élettelen természet egy-egy darabjával. A kertben végzett tevékenységek ugyancsak nagymértékben hozzájárulhatnak a környezeti nevelés céljainak, feladatainak és követelményeinek megvalósításához.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan feltételek megteremtése, amelyek lehetővé teszik minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját, természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani kell minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok működjék.
- Tegye lehetővé a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítását.
- A természet megszerettetésén keresztül a környezet védelmére, az értékek megőrzésére neveljen.
- Teremtsen lehetőséget az ismeretek rendezésére, az élmények egyeztetésére beszélgetések formájában.
- Természetes élethelyzetekben tegye lehetővé a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

Sikerkritériumok:

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához vezetnek.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni, legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni, megnevezni.
- Helyesen használja a névutókat.
- A logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel.
- Problémamegoldó készsége jó.
- Ismeri és helyesen értelmezi az irányokat.
- Tapasztalatai vannak a rész-egész viszonyról, szimetriáról, tükörképről.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni, megfogalmazni.

4.7. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladatok

- Munkajellegű tevékenységek tervezése, megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- A gyermek felelősségérzetének megalapozása, kitartásra nevelés.
- A tevékenységhez szükséges feltételek biztosítása.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását.

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű **önkéntes cselekvő tapasztalás**. Gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. Alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. Minden olyan-munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van, és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.

A tevékenység tartalma

- önkiszolgálás
- közösségért végzett tevékenység
- alkalomszerű munkák
- környezettudatos viselkedést megalapozó munkák

Munkajellegű, közösségért végzett tevékenységformák:

Naposi munka.

A naposság vállalásában az **önkéntesség** dominál. A jelkép nemcsak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékaiból.

A mindennapi étellel kapcsolatos munkák:

Az udvar és teremrendezés, a játékjavítás és készítés, tisztítás, az egyéni megbízások, üzenetek teljesítése, ünnepi készülődés, házimunka jellegű tevékenységek.

A növény és kisállat gondozás munkálatai közben a gyerek megismerkedik az egyes munkafolyamatokkal. Az óvoda udvarán kialakított veteményes-, virágos és sziklakert folyamatos munkát igényel, ezért fontos a munkafolyamatok megszervezésénél az „erők” tudatos elosztása. A kisebb gyereket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb tudatosan végzi el feladatát.

Az óvodapedagógus feladatai.

- Ismerje meg az óvodába lépő gyermek önkiszolgálási szintjét.
- Ösztönözze a szülőket arra, hogy a gyerek otthon is gyakorolja az önkiszolgálást és a családért végezhető munkajellegű tevékenységeket.
- Az óvónő munkához való viszonyában mutasson példát a gyerekeknek (igényesség, szervezettség, jókedv).
- Vegye figyelembe a gyermek fejlettségi szintjét, teherbírását.
- Az önpróbálkozás mellett mutassa meg a munkafogásokat is.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez.
- Törekedjen arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyerekeknek.

Sikerkritériumok:

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.

- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetéseket készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.

4.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Az óvodai tanulás elsődleges célja a gyermek kompetenciáinak fejlesztése.
- A tanulás folyamatos, utánzásos, spontán tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatja.
- Ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül.
- A tanulást támogató környezet megteremtése során figyelembe vesszük a gyermek tapasztalatait, ismereteit. Biztosítjuk a felfedezés lehetőségét, kibontakoztatjuk a gyermeki kreativitást.
- A tanulási formák közül a cselekvéses tanulást részesítjük előnyben.
- A tanulás során személyre szabott, pozitív értékelést alkalmazunk.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben megvalósuló tanulás.

Az óvodapedagógus feladata:

- Teremtsen elfogadó, megerősítő légkört, amelyben a gyerek számára az önkéntelen tanulás lehetősége az egész nap folyamán adott.
- Pozitív megerősítéssel, dicsérettel ösztönzi a gyereket a kívánt viselkedés elsajátítására.
- Sikerélményhez juttatja, melynek motiváló hatására tudatosan épít.
- A játékos tapasztalatszerzés lehetőségeit a gyerek önkéntelen tanulási sajátosságainak figyelembevételével szervezi.
- Az óvónő segítse elő, hogy minden gyerek önmaga lehetőségeihez képest fejlődjék.

4.9. Hagyományos ünnepeink

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt jelentőséget kínál a nevelésnek, gondoljunk itt a rengeteg tevékenységlehetőségre, az esztétikai élmények hatására, vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására.

Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapokból, és ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek. Az óvodai ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés legfontosabb szinterei.

Az ünnep - nyilvánossága miatt - az egyik legjobb lehetőséget nyújtja az óvodában a sajátos, egyéni arculat megteremtésére és megmutatására. Ezen keresztül az óvoda és az ott dolgozó óvodapedagógusok munkájáról hű képet alkothatnak a szülők és egyéb érdeklődők.

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg

tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget. Az előkészület, a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremt, és tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek. Az ünnepi készülődésbe a szülőket is be lehet vonni. Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget.

Fontos, hogy az óvónő építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek.

Az óvodai ünnepeink, megemlékezések

- Az óvodai élet hagyományos ünnepei: Mikulás, Anyák Napja, Évzáró, a gyermekek születésnapja.
- A néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek:
Márton-nap, Advent, Karácsony, Farsang, Kiszézés, Húsvét
- Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek:
Március 15., Május 1.
- Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek: Családi nap.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

A Mikulás-ünnep tulajdonképpen egyházi eredetű, ám olyan gyermeki örömnappal, és olyan komoly hagyományokkal vannak az óvodában, hogy mint egy hagyományos gyermeki ünnepet tárgyaljuk. A Mikulás-napi ünneplés zárt, intimebb légkört igényel.

Az Anyák-napja és az évzáró minden esetben nyilvánosak. Ezt a két ünnepet nyugodtan össze is kapcsolhatjuk, ilyenkor megmutatják a gyerekek mit tudnak, mit tanultak, mert ezzel egy állandó szülői igényt elégítünk ki. Fontos, hogy ez ne tűnjön egy nyilvános szerepeltetésnek, a műsorban adjunk több teret a szabad, laza együtténeklésnek, verselésnek, együttes játéknak.

A megemlékezések közé sorolhatók a gyermekek születésnapjainak ünnepei, melynek minden csoportban más-más hagyományai vannak. Rövid, bensőséges, kellemes percekről van szó, amikor az ünnepeltnek közösen éneklünk, ajándékot adunk.

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink

Tartalma az egyes tevékenységformákban:

- Vers, mese, dramatikus játék
(népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, névcsfóliók, találós kérdések)
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás
(énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene)
- Rajz, mintázás, kézi munka - (tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalács-sütés)
- A környezet tevékeny megszerettetése
(találós kérdések, népi jóslások, népszokások, jeles napok)
- Mozgás, mozgásos játékok
(ügyességi és sport játékok)

A népszokások általában az egyházi ünnepekhez és az évszakok változásaihoz kapcsolódnak. A magyar

népszokásban jeles napként tartjuk számon azokat az ismert ünnepeket, melyeket az óvodában is megünnepelünk.

Márton-nap (nov. 11.) Az ünnepi előkészület során a gyermekekkel, szülőkkel közösen lampionokat készítünk. Márton püspökről, a szegények jótevőjéről énekekkel emlékezünk meg. Miután a gyerekek saját készítésű lampionjukkal világítva sétálnak végig a falun.

Az Advent és Karácsonyi ünneplés zárt körben, családi formában jobban kifejezi az ünnep lényegét. Az előkészületekben ismerkedjenek a gyerekek az advent jelképeivel, segíthetnek az adventi naptár és koszorú elkészítésében. A naptár alapján minden nap készülődjenek a karácsonyra. Dalokat, verseket, mondókákat tanuljanak a Mikulást és karácsonyt várva. Készítsenek fenyődíszeket, ajándékokat, asztali díszeket, gyúrjanak, süssenek, díszítsenek mézeskalácsot. Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal.

Farsang. / vízkeresztől hamvazószerdáig /

Jellegéből adódik a jókedv, a csoportok összevonása, a nagy közös mókázás.

Az előkészületben a gyerekek farsangi dalokat, bálba hívogató mondókákat, csúfolókat tanulnak. Segítenek a jelmezük, maszkjuk elkészítésében, a csoportszoba feldíszítésében. A farsangi mulatságban a jelmezbe öltözött gyerekek, felnőttek együtt táncolnak, búcsúztatják a telet, ügyességi és verseny játékokban mérik össze tudásukat.

Húsvét

Kiszézés, komatál hordás, locsolkodás, tojásfestés. Tavaszi népszokásként kiszebábot készítünk, amelyet közösen az óvoda udvarán elégetünk, ezzel jelképesen elűzzük a telet. A húsvéti előkészületekben a gyerekek mondókákat, dalokat tanulnak a locsoláshoz, komatálazáshoz. Az óvónő segítségével tojást díszítenek, süteményt sütnek a komáláshoz.

A nemzeti ünnepek az óvodában a megemlékezés kategóriájába tartoznak. Nem az a célunk, hogy a gyerek felfogja az ünnep értelmét, társadalmi tartalmát. Az ünnepi hangulat megéreztetése már elegendő ahhoz, hogy a későbbiekben megértsék az ünnep konkrét jelentését és üzenetét.

A közös séta, a kis zászlók lengetése során a színek, formák és hangulatok által közvetített mélyebb tartalom is megérinthesi a gyermekeket.

A helyi szokásokhoz tartozó ünnepek közé soroljuk a Családi napot.

Az óvodai családi napunk minden évben május-júniusban kerül megrendezésre az óvónők szervezésével. Kitűnő alkalom ez arra, hogy a szülők gyerekeikkel együtt egy vidám délutánt töltsenek el, miközben a családok egymással és az óvoda dolgozóival szorosabb kapcsolatot alakíthatnak ki. Közös versenyjátékok, zenés játékos torna, szalonna-sütés színesíti a programot. A gyerekeknek változatos tevékenységi formákat kínálunk, mint pl.: falfestés, ruhafestés, aszfaltrajz, foci, papírhajtogatás stb. Ehhez kitűnő terep az óvodánk szép udvara.

Azon ünnepeink, amelyeken a szülők is részt vehetnek:

Márton –napkor, Anyák napján, Évzárón, együtt szórakozunk, tevékenykedünk a Családi napon.

Az óvodapedagógus feladatai

- Tervezze meg előre az óvodai ünnepeket, és a hozzájuk vezető előkészületeket.

- Hagyjon időt az ünnephez szükséges eszközök, díszítő elemek, kellékek közös elkészítésére.
- Az ünnep helyszínét gondosan jelölje ki, hogy mindenki kényelmesen elférjen, és az eseményekbe be tudjon kapcsolódni.
- Teremtse meg a nevelési folyamatban a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit, lehetőségeit.

A hagyományörzés személyiségfejlesztő hatása

A néphagyományörző szellemben nevelkedett gyerek alkotó kölcsönhatásban él a természettel, ráérez arra, hogy a világot képes alakítani. Megismeri a közös alkotás örömeit, a múlt értékeit, a környezetért érzett felelősséget. Érzelmileg gazdagabbá; értelmileg fogékonyabbá válik.

A hagyományörzés a teljes nevelési folyamatot áthatja, a gyerek személyiségét gazdagítja.

Beépül a gyerek teljes tevékenységrendszerébe.

A helyi hagyományokat, amelyek az óvodába átültethetők, fokozatosan szeretnénk beépíteni programunkba.

5. Sajátos feladataink

5.1. nemzetiségi, etnikai feladatok

Óvodánk német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda.

A helyi adottságok /német nemzetiségű családok/, a szülők igénye, és az óvoda szakmai adottságai /német nemzetiségi óvodapedagógusok/ lehetővé tették, hogy óvodánkban a német nemzetiségi óvodai nevelést a mindennapi munkába beépítsük.

Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg.

A kisebbségi óvodai nevelés az óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata

A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség nyelvének és kultúrájának megismerését, a hagyományok átörökítését szolgálja.

A nemzetiségi nevelés *célja, feladatai*, hogy:

- biztosítja a német nyelvi környezetet a gyermekek számára
- ápolja és fejleszti a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat, szokásokat - az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást / természetes élethelyzetekben /
- az óvodapedagógus a kisebbség kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást, ennek megfelelően rugalmasan alakítja a csoport heti- és napirendjét.
- segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

A nemzetiségi óvodai nevelés feltételei:

Személyi feltételek:

A nemzetiségi óvodai nevelésben résztvevő óvodapedagógusnak beszélnie kell a kisebbség nyelvét,

ismernie kell a kisebbség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkincs továbbörökítése.

Tárgyi feltételek:

Óvodánk rendelkezik a nemzetiségi nyelv elsajátításához szükséges eszköztárral: szakkönyvekkel, gyermekkönyvekkel, videó és magnókazettákkal, különböző, tanuláshoz szükséges fejlesztő eszközökkel, játékokkal.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése, beépülése a napirendbe

A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.

Mindegyik csoportunkban a napirend egyes részei, annak egyes tevékenységformái németül zajlanak:

Aufraumen-lied

A tízóra előtti rakodásnál a kiválasztott gyerekek hangszerekkel, vagy tapssal jelzik a játék befejezését, miközben németül énekelnek.

Például: 1-2-3, der Spielen ist vorbei
4-5-, aufräumen wollen wir jetzt.
Alle Kinder bitte aufräumen!

Morgen-Kreis

Tízóra előtti beszélgetőkör.

Tartalma:

- névsorolvasás, hiányzók
- időjárás
- játékos mozgás, énekes játék, fejlesztő játékok
- naposok kiválasztása
- az aktuális, évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó német dalok, mondókák gyakorlása

Tisch-gebet

Étkezések előtt különféle német mondókákkal kívánunk egymásnak jó étvágyat.

Stuhl-kreis

A magyar foglalkozások témaköreihez kapcsolódó német foglalkozás.

Tartalma: a környező világ tevékeny megismerése, irodalmi nevelés

Születésnapok ünneplése

Az ünnepséget németül vezetjük le, a gyermeket németül és magyarul is köszöntjük.

A tevékenység tartalma

Az irodalmi és ének-zenei nevelés területén:

Életkoruk megfelelő válogatás, amely az élménynyújtásra helyezi a hangsúlyt.

A ritmus, a mondóka, a vers iránti szeretetet már egészen kis gyermekeknél fel lehet ébreszteni. A mondókák többnyire mozgással, dallammal társulnak. A mondókahallgatást, a mondókamondást később

fölváltja a szöveg iránti érdeklődés.

Főbb témakörök: altató, cirógató, tapsoltató versikék,
ujj-játékok; höcöggetők; kiszámolók;
rajzos versikék; játékos versikék,
állatokról szóló versek;
évszakokhoz, napszakokhoz kapcsolódó versikék.

Ezt egészítik ki a körjátékok, versenyjátékok, dalok, melyek a pozitív sikerélményen, a játékon, az izgalmas versenyeken túl, az idegen nyelvi tevékenykedtetést is szolgálják; elősegítik, felkeltik az érdeklődést az idegen nyelv tanulása iránt. A gyermek telhetetlen tudásvágygal jegyez meg újabb és újabb kifejezéseket, olyanokat is, amelyeknek tartalma csak később bontakozik ki.

Egy-egy mondókát, versikét, dalt többször is "előhívhatunk" *más-más* kézség fejlesztése céljából. .

Formai szempontból a rövid sorok közel állnak a gyermekhez, könnyen utánozhatók, ismételhetők, megtanulhatók. Az óvodás korban a rögzítés, a tartalom megértése a végtelen számú ismétléssel és a hozzá kapcsolódó, érzelmekre ható *simogatással, cirógatással* /z.B.Tandelei-Kitzelei/, *utánzással* / z.B. Hoppe-hoppe Reiter/, *rajzzal* /*Zeichenverse*/, *játékkal* /*Fingerspiele*/, *körjátékokkal, dalokkal* történik, melyek a hétköznapokhoz, ünnepekhez, a gyereket körülvevő világhoz, tevékenységekhez kapcsolódnak. A mondókák, kiszámolók, a dalok az alapvető funkción túl, játékos formában számtalan módon feldolgozhatók. Ezek a játékoságon és a szókincsbővítésen túl fontos szerepet játszanak a helyes ejtés, intonáció kialakításában.

A környező világ tevékeny megismerése németül a magyar foglalkozások anyagához kapcsolódik, ezzel lehetőség nyílik az ismeretek változatos gyakorlására.

Főbb témakörök:

színek; évszakok, időjárás; állatok, növények; testünk; család

Korcsoportonként

3-4 évesek: Tudjanak 2-3 mondókát, kiszámolót, 3-4 dalos játékot németül. Zenehallgatás révén ismerkedjenek a kisebbség zenei anyagával.

Hallgassanak, és segítséggel játsszanak el 2-3 rövidebb mesét, amit már magyarul is ismernek. Ismerkedjenek az egyszerűbb német kifejezésekkel. Köszöntsék egymást és a felnőtteket. Használják a kérem, köszönöm szavakat. Kívánjanak jó étvágyat. Tudják a jelüket németül is. A környezeti nevelés terén beszéljünk a családról, testünkről, időjárásról, állatokról.

4-5 évesek:

Tudjanak 3-4 mondókát, 4-5 dalos játékot német nyelven. Ismerkedjenek a nemzetiség zenei anyagával. Hallgassanak, és maguk játsszanak el 2-3 rövid mesét. Alkalmazzák a bizonyos helyzetekben használt kifejezéseket. A környezeti nevelés terén beszéljünk kicsit bővebben a családról, testünkről, időjárásról, állatokról. Ismerkedjenek német nyelven a színekkel, 1-2 növényel.

5-6 évesek:

Tudjanak 4-5 mondókát, 5-6 dalos játékot német nyelven. Ismerjenek és játsszanak el 3-4 mesét. A zenehallgatás anyagát a kisebbség zenei kultúrájából merítjük. Párbeszéd formákban beszéljessenek.

Környezeti nevelés terén nevezzenek meg több állatot, növényt. Beszéljünk az évszakokról, közlekedésről, színekről, irányokról. Találkozzanak mennyiségi és formai kifejezésekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

Olyan szituáció megteremtése, melyben a gyerekek kíváncsiságára és játékoságára építve tudja elképzeléseit megvalósítani

A gyerekek szókincsét rendszeres gyakorlással, változatos formában bővítse.

A feldolgozás hatékonysága érdekében minél több szemléltető eszközt használjon.

Az anyagot játékos elemekkel, cselekedtetéssel közvetítse.

Tervezés:

Célszerű párhuzamosan haladni a magyar foglalkozások témaköreivel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- a gyermekekben kialakul a pozitív érzelmi viszonya kisebbség kultúrája és nyelve iránt
- életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, hogy tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben
- ismeri a kisebbség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat, játékokat
- ismeri a helyi kisebbségi szokásokat, hagyományokat.

A nemzetiségi nevelés kapcsolatrendszere

A nemzetiségi nevelésben segítséget nyújt a Kisebbségi Önkormányzat.

Kapcsolatot tartunk az ausztriai somfalvi és drassburgi óvodával.

2007. szeptemberétől óvodánk egy határon átnyúló projektben vesz részt, mely keretében heti két alkalommal német óvónő foglalkozik nagycsoportos óvodásainkkal, magyar kolléganőnk pedig magyarul a drassburgi óvodásokkal. Szervezünk közös rendezvényeket, kirándulásokat is.

5.2. Néptánc

Óvodánk arculatához már évek óta hozzátartozik az óvodai „néptáncsoport”, melyet több éves gyakorlattal rendelkező kolléganőnk vezet, főleg a nagycsoportos korúak vesznek részt.

A táncpróbák heti rendszerességgel zajlanak.

Az ágfalvi német énekes népi játékok mellett egy-egy magyar tájegység gyermekdalaival is foglalkozunk, így bővítve a csoport repertoárját.

5.3. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A helyi nevelési programunknál figyelembe vesszük, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek minden más gyermekkel közös emberi tulajdonságokkal rendelkezik, ugyanabban a kultúrában, emberi közösségben, társadalomban él. Ezért óvodai kereteinken belül biztosítjuk az elsajátítható tudást, és a kialakítandó képességeket, szem előtt tartva egészséges személyiségfejlődésük megalapozását,

fejlesztését.

Óvodánk nevelő munkájának fontos feladata az integrált nevelés, a befogadás, a másság elfogadása, egymás iránti empátia, tolerancia.

Alapelv:

A speciális nevelés alapeszménye, olyan elfogadó környezet kialakítása, ami a sérült gyermek erőit, sikeres próbálkozásait értékeli, másságát elfogadja, állapotához igazodó nevelést helyez előtérbe, ami a gyermek harmonikus személyiségfejlődését eredményezi.

Cél:

A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakozása, társadalmi beilleszkedésük támogatása.

Összhang megteremtése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek ugyanolyan ellátásban részesüljön, mint más gyermek.

Feladat:

A fejlesztés tervezése óvodai keretek között, az egyéni fejlesztési terv kidolgozása, és vezetése.

6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

Az óvodai nevelési folyamat célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az egészségesen fejlődő kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Az iskolaérettségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el.

a., A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. A gyermekkori formát egy fejlettebb testalkat váltja fel. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Az iskolai élethez szükséges testi fejlettséget az orvos állapítja meg.

b., A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A pszichikus fejlettség hiteles ismerője az óvónő és a család. A gyermek tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.

- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Külön jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a téri tájékozottságnak, a testséma kialakulásának. A térészlelés minőségében fontos szerepet játszik az ún. *Gestalt-látás*, amikor a gyerek az egészet nem globálisan, hanem részeivel együtt képes észlelni. A különböző *konstanciák* (nagyság, forma, szín) állandósulnak. Az idő észlelés konkrétabbá válik.

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés. Megnö a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Az

emlékezet típusai közül ebben az időben már a verbális emlékezet megjelenik, de jobb a bevésődés, ha cselekvéshez, szemléltetéshez is köthető.

- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatos növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- Kialakulóban van a cselekvő-, szemléletes és képi gondolkodás. A gyermek gondolkodása fokozatosan veszt az egocentrikus jellegéből, előbb-utóbb képes egy helyzet több aspektusát is fegyelembé venni.
- Az egészséges fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Használ minden szófajt, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását; felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében lévő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismereteik vannak.

c, Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttel és gyerektársaival.

- Ebben a korban kialakul a szabálytudat, egyre jobban alkalmazkodik a gyerek a szabályokhoz.
- Kialakulóban van a feladattudata, rá kell hangolódnia arra, hogy a kijelölt feladatok elvégzését előbbre valónak tekintse minden más tevékenységnél. Ezt biztosítja kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében, akik nem érik el ezt a fejlettségi szintet, szakemberek segítségét vesszük igénybe. /Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság stb./

7. Gyermekvédelem

Napjainkban egyre több társadalmi nehézséggel néznek szembe a családok, a gyerekek egyre jelentősebb hányada válik hátrányos helyzetűvé. Ezt a nevelési intézmények csak kis mértékben tudják ellensúlyozni. A gyerekek nevelése elsősorban a család joga, kötelessége, ebben az óvoda csak kiegészítő szerepet játszik. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyerek fejlődését. Óvodánkban a lehetőségek maximális kihasználásával igyekszünk segíteni a családokat, gyerekeket. Célunk, hogy az ide járó gyermekek esetleges problémáit felismerjük, a lehetőségekhez mérten kezeljük. Fontos ehhez a pedagógus részéről a családdal való jó kapcsolat, együttműködés megteremtése, és a gyerekekkel való egyéni bánásmód tudatos, tervszerű alkalmazása.

Az óvoda minden dolgozójának feladata, kötelessége a rábízott gyerekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. A pedagógusnak joga van a helyi nevelési program megvalósításához a saját módszereit alkalmazni, saját értékrendét megtartva közvetíteni az ismereteket. Köteles azonban tiszteletben tartani a gyermek személyiségét, jogait és családja világnézetét.

Migráns gyermekeink nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkultúrális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

A pedagógusok feladatai:

- Nevelő és oktató tevékenység keretében az ismereteket többoldalúan közvetítse.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni képességét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét, fejlettségét, esetleges fogyatékosságát.
- Segítse a gyermek képességének, tehetségének kibontakozását.
- Segítse a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkózását társaihoz.
- A lehetőségekhez képest minél jobban ismerje meg a gyermekeket és családjukat.
- Ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megtegye.
- A szülőket az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa.
- A szülőt figyelmeztesse, ha a gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- Közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Vegyen részt az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolja.
- Figyelemmel kíséri a rendszeres óvodába járást, szükség esetén jelezze a hiányzást.

A gyermekvédelmi munka hatékonyságát növelő tevékenységek a pedagógus részéről:

- Családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek, estek szervezése.
 - A csoportnaplókban egyénre szóló tervezés, nyomon követés.
 - Fejlesztési lapok vezetése.
- Óvodánkban gyermekvédelmi felelőst jelöltünk ki. A kitűzött gyermekvédelmi feladatokat folyamatosan minden pedagógus végzi, a gyermekvédelmi felelős irányításával.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.
- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket, és azok eredményességét.
- Ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendelkezéseit, és ezt a vezető óvónő és kollégái tudomására hozza.
- Munkájáról félévenként írásban beszámol.
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Javaslatot tesz a különféle segélyezési formákra, segít a segélykérelmek, a környezettanulmány elkészítésében, ahol szükséges.
- Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében.

-Évente legalább egyszer egyeztet a jegyzővel vagy a gyermekjóléti szolgálat vezetőjével.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:

- Rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása. / orvosi vizsgálat, fogászati szűrővizsgálat/
- Kísérje figyelemmel, hogy az óvodai beíratáskor az 5. életévüket betöltött gyermekek ne maradjanak ki.
- Szükség esetén a családon belüli szociális körülmények figyelembevételével javaslatot tegyen a család bevonására a szociális segélyezettek körébe.
- Biztosítja a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmét.
- Megszervezi a gyermekvédelmi munka ellátását.
- Felel a nevelő és oktató munka egészségés és biztonságos feltételeinek megteremtéséért.

Gyermekvédelmi munkát segítő intézmények:

- Helyi Önkormányzat
- Gyermekjóléti szolgálat /Honyák Ferenc/
- Logopédus
- Nevelési Tanácsadó
- Gyámügy
- Védőnő

Együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal:

Az óvoda gyermekvédelmi felelőse folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekjóléti szolgálat felelősével. Az információáramlás kétirányú.

A gyermekvédelmi megbízott folyamatosan tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot arról, hogy mely óvodába járó gyerekek veszélyeztetettek, vagy hátrányos helyzetűek. Szükség szerint jellemzést készít a gyerekekről.

A gyermekjóléti szolgálat részéről is folyamatos a tájékoztatás. Ezen kívül évi egyszeri alkalommal beszámol az intézményvezetőnek, illetve a gyermekvédelmi felelősnek az éves munkájáról.

A nevelési program nyilvánosságra hozatala

A z óvoda helyi nevelési programja megtekinthető az óvodában, illetve az interneten az óvoda honlapján.

Mellékletek:**1.sz.melléklet****Eszközjegyzék az óvoda eszközeiről és felszereléseiről**

Az óvodánk épületeiben, valamennyi helyiség berendezésénél az előírt szakmai követelményeket, a közegészségügyi előírásokat, a tűzvédelmi, egészségvédelmi, munkavédelmi követelményeket figyelembe vettük.

A gyermekek részére vásárolt eszközök, felszerelések igazodnak igényeikhez, méreteikhez. Mennyiségük a létszámnak megfelelő.

A gyerekek részére kialakított helyiségekben biztosítva van a csoport valamennyi tagjának egyidejű befogadása és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatása, pihenése, öltözése, tisztálkodása, étkezése. A játszóudvarok alapterülete lehetővé teszi a gyerekek egyidejű befogadását, egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását.

Az eszközjegyzék tartalmazza a nemzetiségi óvodai neveléshez szükséges felszereléseket.

Óvodánk épülete:

Fő utca 1. sz.

Dolgozók létszáma.

Óvodapedagógus 8 fő (1 fő óvodavezető)

Dajka 4 fő

Óvodai férőhelyek száma:

4 óvodai csoport, összesen 100 gyerek

ESZKÖZJEGYZÉK*Eszközök, felszerelések**Mennyiségi mutató***I. Az óvoda helyiségei**

Csoportszoba	gyermekcsoportonként 1
Játszóudvar	Összesen: 4 1
Óvodavezetői iroda, Nevelőtestületi szoba	1-1
Gyermekmosdó, WC	5

Tálaló, mosogató	2
Felnőtt mosdó	2
Felnőtt WC	3
Szertár	2
Egyéb raktár	1
Kazánhelyiség	1
Mosókonyha	1
Tornaszoba	1

II. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

1. Csoportszoba

óvodai fektető	59 db
gyermekszék	119 db
gyermekasztal	19 db
szőnyeg	6 db
játéktartó szekrény	3 db szekrénysor
játéktartó szekrény	1 db
fektető tároló	2 db
élősarok állvány	4 db
hőmérő	4 db
óvodapedagógusi asztal	4 db
felnőtt szék	16 db
eszköz-előkészítő asztal	4db
szeméttartó	4 db
fényvédő függöny	12 db

2. Játszóudvar

kerti asztal	6 db
kerti pad	12 db
babaház	3 db
udvari homokozó	3 db
takaróháló	3 db

3. Óvodavezetői iroda, nevelőtestületi szoba

asztal és szék	1-1 / 8 főre kialakítva/
telefon, fax	1 db
könyvszekrény, iratszekrény	3 db

írógép	1 db
számítógép, nyomtató	1 db

5. Gyermeköltöző

öltözőrekesz, ruhatároló	gyereklétszám szerint
öltözőpad	gyermeklétszám szerint

6. Gyermekmosdó, WC

törölközőtartó	gyermeklétszám szerint
falitükör	
hőmérő	helyiségenként 1 db
rekeszes fali polc	gyermeklétszám szerint

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Egyéni tisztálkodó szerek /fésű, fogkefe, fogmosó pohár/ gyerekenként 1 db

Tisztálkodó felszerelések /ruhakefe, körömkefe, szappantartó/ mosdókagylónként 1 db

Fésűtartó csoportonként 1 db

Törölköző: gyerek	260 db
felnőtt	36 db

Abrosz 130 db

Takaró 69 db

Ágyneműhuzat, lepedő 68 db

IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Mosógép 1 db

Vasaló 2 db

Vasalóállvány 1 db

Szárítóállvány 2 db

Takarítóeszközök 6 felmosó, 4partvis

Kerti munkaeszközök ásó, gereblye, kapa, locsolókanna 1-1 db

Hűtő 2 db

Porszívó 1 db

V. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

1. Játékok, játékeszközök

Különbéféle játékformák

/ mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás eszközei!

Mozgásigényt kielégítő eszközök

Ének-zene énekes játékok eszközei Az anyanyelv fejlesztésének eszközei

Értelmi képességeket fejlesztő eszközök

Ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök

A természeti- tárgyi- emberi környezet megismerését fejlesztő eszközök

A munka jellegű tevékenységek eszközei

2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

videó	1 db
televízió	1 db
CD-s magnó	2 db
HI-FI	2 db
diavetítő	2 db
vetítőképernyő	1 db
hangszerek	

VI. Egészség és munkavédelmi eszközök

Ételmintás üveg	15 db
Gyógyszerszekrény /orvosi szoba!	2 db
Munkaruha	Az SZMSZ szerint évente 1
Tűzoltó készülék	6 db

2.sz.melléklet**Legitimációs záradék**

A helyi óvodai nevelési program a következő felülvizsgálatig érvényes.

1. Elfogadta:

(A programot a nevelőtestület fogadja el)

dátum:

4. Jóváhagyta:

(Az óvodavezető hagyja jóvá)

dátum:

3.sz.melléklet

Felhasznált irodalom

1. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
Magyar Közlöny 1996. évi 71.52.:4511-4516.0.
2. Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve 32/1997. MKM rendel
3. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény
4. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. Gondolat 1978
5. Forrai Katalin: Ének az óvodában Bp Editio Musica 1974
6. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Bp. Zeneműkiadó 1982
7. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? NAT-TAN Sorozat Bp. OKI. 1996
8. Fábrián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program
Országos Közoktatási Intézet
9. Néphagyományőrző óvodai program Gödöllő, 1998
10. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok 1997
11. Jávorszky Edit: Fejlődépszichológia Edutech Kiadó 1995
12. Deli Andrásné: Útmutató a nemzetiségi etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez. Bp. 1998.
13. Lengyel Tiborné: Der Igel kommt MTI Fotó 1990
14. Német irodalmi szövegggyűjtemény.
Dr. Mészárosné dr. Percze Gabriella, Pedellus kiadó 1996.
15. Nagy Jenőné, Ranschburg Jenő, Szakács Mihályné, Tárnokiné Joó Ildikó :
Óvodavezetési Ismerek
16. Nagy Jenőné, Ranschburg Jenő, Szakács Mihályné, Tárnokiné Joó Ildikó :
Óvónók kincsesládája
17. Theresia Talabér: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache